

فصل پنجم

هنر و ادب

عنوان: هنرمند

اهداف:

- ۱- آشنایی با هنرهای مختلف
- ۲- معرفی هنر و هنرمند
- ۳- تقویت حس علاقه‌مندی به هنر
- ۴- آشنایی با هنرهای مختلف و ابزار مرتبط با آنها
- ۵- آشنایی با برخی نکات زبانی و ادبی مانند واژه‌سازی یا گسترش واژگان با کلمه هنرمند

نوع روش تدریس:

پرسش و پاسخ، توضیحات این روش در درس هشتم آمده است.

متن درس:

آشنایی با هنرهای مختلف مانند عکاسی، سفالگری، قالی بافی و... ویژگی‌های هنر
منبع: نوشته محمد علی سپهر افغان

فعالیت‌های فارسی:

درست و نادرست: ارزیابی درک مطلب درس
گوش کن و بگو: پاسخ به پرسش‌های درس
واژه‌سازی: گسترش واژگان با استفاده از واژه‌های هنرمند و ابزار مرتبط با هر هنر
بیاموز و بگو: تبدیل افعال به آینده
پیداکن و بگو: تقویت مهارت خواندن، املا و سخن گفتن با کلماتی که پسوند «گر» و نشانه «ه» دارند.
نمایش: ایفای نقش هنرمندانی که در متن درس معرفی شده‌اند.
بخوان و حفظ کن: شعر «من هنرمندم» از افشین علا.
حکایت: «کودک زیرک»

فعالیت‌های کتاب نگارش فارسی:

صفحات ۱ تا ۴

تمرین ۱: رونویسی از متن درس
تمرین ۲: آموزش املا با مرتب کردن جمله‌های به هم ریخته، طبقه‌بندی کلمه
تمرین ۳: گسترش واژگان بررسی کلمه‌های جدید از کتاب هدیه‌های آسمان با واژه‌های نوازنده و نقاش و ساخت کلمات غیر ساده با پیشوند و پسوند‌های مناسب و معنی هر یک
تمرین ۴: نگارش توصیفی و خلاق
صفحه ۵: تقویت خوش نویسی و بسط و گسترش داستان و توالی تصاویر

دانشتنی‌های معلم

الف) کتاب فارسی

متن درس دهم :

- ۱- جلب توجه دانش‌آموزان به ویژگی‌های هنرمند و شاخه‌های گوناگون هنر مانند نقاشی - سفالگری، قالی بافی، عکاسی ...
- ۲- همچنین به توصیف ویژگی‌های یک هنرمند از قبیل توجه، دقت در مشاهدات، صبر و حوصله اشاره شده است.
- ۳- معلم می‌تواند از طریق پرسش و پاسخ، فضایی ایجاد نماید تا دانش‌آموزان در خصوص شاخه‌های دیگر هنر در کلاس بحث و گفت‌وگو کنند. در این زمینه آموزگار می‌تواند دانش‌آموزان را به شناخت هنرهایی مانند خیاطی، گلدوزی و... هدایت نماید.
- ۴- معلم می‌تواند با توجه به فرهنگ و آداب و سنن هر منطقه به معرفی هنرهای بومی ایرانی بپردازد. مانند: معرق، کاشی‌کاری، منبت...

● روش تدریس : پرسش و پاسخ (به درس هشتم رجوع کنید.)

فعالیت‌ها :

- ۱- درست، نادرست : ارزیابی از درک مطالب درس
- ۲- گوش کن و بگو : تقویت مهارت گوش کردن، سخن گفتن و ارزیابی از درک مطلب درس
- ۳- واژه‌سازی : گسترش واژگان با استفاده از واژه هنرمند و ابزار مربوط به هر هنر مانند :
هنر عکاسی : دوربین - فیلم - عکس
هنر سفالگری : گل - چرخ سفالگری - کوره
هنر موسیقی : آهنگ - سرود - شعر - آلات موسیقی (تار - گیتار - ارگ و...)
هنر قالی بافی : نخ - نقشه - دارقالی - شانه
هنر بازیگری : سینما - تئاتر - تلویزیون
- ۴- پیاموز و بگو : در این درس افعال گذشته و حال به آینده تبدیل می‌شود. مانند :
من هنرمند هستم. ← من هنرمند خواهم شد.
او نقاشی می‌کشد. ← او نقاشی خواهد کشید.
لازم به ذکر است که آموزش این مبحث نیاز به تکرار و تمرین دارد تا یادگیری تثبیت شود.
- ۵- پیدا کن و بگو : تقویت مهارت خواندن، سخن گفتن و املا نویسی با پیدا کردن کلماتی که پسوند «گر» و نشانه «ه» دارند.
مانند : بازیگر، سفالگر، هنرمند - کارهایش و...
- ۶- بازی و نمایش : ایفای نقش هنرمندانی که هنرشان در متن آمده است.
- ۷- بخوان و حفظ کن : شعر «من هنرمندم» از «افشین علا»
- ۸- حکایت : «کودک زیرک»

ب) کتاب نگارش

صفحه اول :

تمرین ۱ : رجوع کنید به تمرین ۱ درس اول.

تمرین ۲: هدف از این تمرین تقویت مهارت املا نویسی از طریق واژه‌های کتاب هدیه‌های آسمان است.
تمرین ۳: هدف از این تمرین گسترش واژگان از طریق تداعی واژه‌های مربوط به هنرهای مختلف مانند هنر سینما: فیلم – دوربین – بازیگر – کارگردان – صحنه – فیلم برداری و ... می‌باشد.

تمرین ۴: هدف از این تمرین تقویت مهارت نوشتن از طریق تخیل و بیان علایق (نگارش توصیفی و خلاق) می‌باشد.
صفحه دوم:

تمرین ۱: رجوع کنید به تمرین ۱ درس اول.

تمرین ۲: هدف از این تمرین تقویت مهارت نگارش از طریق مرتب کردن جمله‌های درهم ریخته است.
 مانند: الف) دوست دارم فرزندم یک هنرمند باشد.
 ب) هنرمند باید با دقت به همه چیز نگاه کند.

تمرین ۳: هدف از این تمرین گسترش واژگان با افزودن پیشوندها و پسوندها به کلمات پیشنهادی می‌باشد. مانند: تخت خواب – رخت خواب – نفت کش – بارکش – خط کش – خودکار – همکار – بی‌کار – پرکار – سنگریزه – سنگ تراش – سنگ باران – مداد تراش – مداد رنگی.

تمرین ۴: هدف از این تمرین تقویت مهارت نوشتن (انشا نویسی) از طریق نگارش خلاق می‌باشد.
صفحه سوم:

تمرین ۱: رجوع کنید به تمرین ۱ درس اول.

تمرین ۲: هدف از این تمرین تقویت مهارت خواندن و املا نویسی از طریق طبقه‌بندی ابزار مربوط به مشاغل مختلف است.

نویسندگی	بنا	نجار	خیاط	کفاش
خودکار	تیشه	اره	سوزن	چرم
کاغذ	آجر	چکش	پارچه	چکش
		میخ	نخ	میخ

تمرین ۳: هدف از این تمرین تقویت مهارت تغییر زمان افعال از گذشته و حال به آینده می‌باشد. مانند می‌روم – خواهیم رفت
 می‌نویسی – خواهی نوشت.

می‌بینم – خواهیم دید.

می‌شنوید – خواهید شنید.

تمرین ۴: هدف از این تمرین تقویت مهارت نوشتن و نگارش ساده می‌باشد.
صفحه چهارم:

تمرین ۱: تقویت مهارت املا نویسی

تمرین ۲: هدف از این تمرین گسترش واژگان از طریق افزودن پیشوندهای «بی» – «نا» – «هم» در جاهای خالی است.

مانند: هم + سال = سال + هم ← کسانی که در یک سال متولد شده‌اند.

هم + نام = نام + هم ← کسانی که نام مشابه دارند.

بی + کار = بی‌کار ← کسی که کار ندارد.

نا + آرام = ناآرام ← کسی که آرام نیست.

تمرین ۳ : هدف از این تمرین تقویت مهارت نگارش از طریق جایگزینی کلمات در جاهای مناسب جمله است.

مانند : تو کتابت را امانت دادی.

او کتابش را به دوستش امانت داد.

آنها کتابشان را به دوستشان امانت دادند.

شما کتابتان را به دوستان امانت دادید.

تمرین ۴ : هدف از این تمرین تقویت مهارت نوشتن و نگارش خلاق از طریق تقویت تخیل و تصویرسازی ذهنی می باشد.

صفحه پنجم :

تمرین ۱ : رجوع کنید به تمرین ۱ صفحه پنجم درس اول

تمرین ۲ : هدف از این تمرین تقویت مهارت تصویرخوانی، مشاهده دقیق و تشخیص مراحل تصویر برای نوشتن داستان است

(همکاری دانش آموزان در انتخاب مراحل شماره گذاری و نوشتن داستان آزاد).

عنوان: درس آزاد

یک روش پیشنهادی برای تولید درس آزاد

فعالیت دانش آموزان	فعالیت معلم
۱- دانش آموزان هر کدام موضوع یا عنوان مورد علاقه خود را پیشنهاد می دهند.	۱- معلم با توجه به فصل «هنر و ادب» از دانش آموزان می خواهد تا برای نوشتن درس آزاد، عنوانی را پیشنهاد دهند.
۲- عناوین پیشنهادی دانش آموزان مانند: کاردستی، نقاشی، طبیعت، سفالگری، هنرمندان جهان و نقاش بزرگ	۲- معلم عناوین پیشنهادی را به ترتیب درست راست تابلو یادداشت می کند.
۳- دانش آموزان با معلم همکاری کرده و موضوع نقاش بزرگ را انتخاب می کنند.	۳- معلم با کمک دانش آموزان موضوعات نوشته شده را بررسی کرده و موضوع نقاش بزرگ که بیشترین نظرات را به خود اختصاص داده است، انتخاب می کند.
۴- دانش آموزان به صورت انفرادی کلمه ای مرتبط با نقاش بزرگ را روی برگه یادداشت می کنند.	۴- معلم از دانش آموزان می خواهد همه فکر کنند و درباره نقاش بزرگ هر کلمه ای که به یادشان می آید روی برگه ای بنویسند.
۵- دانش آموزان در گروه های خود قرار می گیرند و در مورد کلمه های نوشته شده گفت و گو می کنند.	۵- معلم از دانش آموزان می خواهد تا به صورت گروه های سه نفری (به طور تصادفی) کنار هم نشستند و در مورد کلمه هایی که یادداشت کرده اند بحث و گفت و گو کنند.
۶- دانش آموزان هر گروه با کلمه ها، سه جمله زیبا می نویسند.	۶- معلم از دانش آموزان هر گروه می خواهد با استفاده از کلمه هایی که نوشته اند، سه جمله زیبا بنویسند و در ضمن یادآوری می کند که در جمله می توانید از سایر کلمه های مورد نیاز هم استفاده کنید.
۷- نماینده هر گروه، جمله ها را روی تابلوی کلاس می نویسد.	۷- معلم از نماینده هر گروه می خواهد جمله نوشته شده را روی تابلو بنویسند و توجه داشته باشند که جمله ها تکراری نباشند.
۸- دانش آموزان جمله های روی تابلو را به صورت صامت می خوانند.	۸- معلم از دانش آموزان می خواهد یک بار مطالب روی تابلو را به صورت فردی صامت خوانی کنند.

<p>۹- هر گروه با کمک اعضای گروه خود متنی در مورد نقاش بزرگ می‌نویسند.</p>	<p>۹- معلم از دانش‌آموزان می‌خواهد در گروه خود با استفاده از جمله‌های روی تابلو متن زیبایی در مورد «نقاش بزرگ» بنویسند. این متن می‌تواند به صورت داستان، شرح حال و یا علمی باشد.</p>
<p>۱۰- نماینده هر گروه متن خود را می‌خواند و بقیه دانش‌آموزان با دقت گوش می‌دهند و بهترین متن را انتخاب می‌کنند.</p>	<p>۱۰- معلم از نماینده هر گروه می‌خواهد متن نوشته شده را برای کل کلاس بخواند و بقیه با دقت گوش کنند تا بهترین متن انتخاب شود.</p>
<p>۱۱- دانش‌آموزان متن انتخاب شده را در کتاب درسی یادداشت می‌کنند و نام خودشان را به عنوان مؤلف می‌نویسند.</p>	<p>۱۱- معلم یک متن انتخاب شده را مجدداً بررسی و ویرایش می‌کند و از دانش‌آموزان می‌خواهد تا در کتاب درسی و در قسمت درس آزاد یادداشت کنند و هر کدام اسم خودشان را به عنوان مؤلف زیر آن بنویسند.</p>
<p>۱۲- دانش‌آموزان سایر متن‌ها را به مدت یک هفته روی تابلو کلاس مشاهده می‌کنند.</p>	<p>۱۲- معلم، متن‌های نوشته شده سایر گروه‌ها را به تابلو نصب می‌کند.</p>

عنوان: فردوسی

■ اهداف:

- ۱- آشنایی با فردوسی و آثار او
- ۲- آشنایی با فرهنگ و ادب فارسی
- ۳- ایجاد و تقویت حس احترام و علاقه به مشاهیر ایران
- ۴- آشنایی با بعضی از قهرمانان شاهنامه
- ۵- آشنایی با برخی نکات زبانی و ادبی مانند ساخت صفت‌های تفضیلی و عالی

■ نوع روش تدریس:

نمایشی یا نقلی و برده‌خوانی یکی از اشعار شاهنامه

■ متن درس:

آشنایی با فردوسی، اثر او (شاهنامه)، آرامگاه و نمونه‌هایی از اشعار شاهنامه با تأکید بر نقش فردوسی در حفظ زبان فارسی

■ فعالیت‌های فارسی:

درست، نادرست : ارزیابی از درک مطلب درس
گوش کن و بگو : پاسخ‌گویی به پرسش‌های درس
واژه‌سازی : گسترش واژگان از طریق معرفی صفت تفضیلی و عالی
بیاموز و بگو : آموزش قید زمان
پیدا کن و بگو : تقویت مهارت خواندن، املا و سخن گفتن با پیدا کردن اسامی موجود در متن و کلمه‌هایی که نشانه (ش) دارند.
فکر کن و بگو : تقویت مهارت درک مطلب و ارتقای سطح اطلاعات عمومی دانش‌آموزان و تشویق به فکر کردن قبل از بیان هر مطلبی
کتاب‌خوانی : پرسش از کتابی که هفته پیش خوانده‌اند و بسط داستان با دیدگاه شخصی
بخوان و بیندیش : یک کلاغ، چهل کلاغ : از کتاب قصه‌های حسنی. جلد (۱) نوشته محمد رضا یوسفی

■ فعالیت‌های کتاب نگارش فارسی:

صفحات ۱ تا ۴
تمرین ۱ : رونویسی از متن درس
تمرین ۲ : آموزش املا با خواندن درس و انتخاب اسامی موجود در آن، تداعی واژه‌ها از طریق واژه‌های داده شده و مرتب کردن جملات درهم ریخته
تمرین ۳ : ساختن جمله از طریق صفت تفضیلی و عالی، کامل کردن جملات ناقص و جمله‌سازی با کلمات داده شده
تمرین ۴ : نگارش توصیفی درباره آرامگاه‌هایی که تا به حال دیده‌اند و نگارش تخیلی
صفحه ۵ : تقویت خوش نویسی و کامل کردن جدول با نشانه مشخص

دانشنی‌های معلم

الف) کتاب فارسی

متن درس دوازدهم :

۱- جلب توجه دانش‌آموزان به شاعر بزرگ ایران، فردوسی مد نظر بوده است. این متن فرصتی را در اختیار همکاران گرامی قرار می‌دهد تا دانش‌آموزان را با متون و اشعار شعرای بزرگ و میراث فرهنگی کشور آشنا کنند و گاهی از داستان‌های شاهنامه در کلاس درس استفاده نمایند.

۲- آشنا کردن دانش‌آموزان با شهر توس، آرامگاه فردوسی که نزدیکی شهر مقدس مشهد می‌باشد.

و جلب توجه آنان به این موضوع که وقتی به زیارت امام هشتم (ع) می‌روند، بازدید از این مکان تاریخی توریستی نیز داشته باشند و دانش‌آموزان بدانند که بسیاری از مردم کشورهای دیگر، جهت آشنایی با این بزرگان کشور به ایران سفر می‌کنند.

۳- در این درس شاهنامه به عنوان کتاب با ارزشی معرفی می‌شود که زنده‌کننده زبان فارسی می‌باشد و فردوسی برای سرودن اشعار آن، سی سال رنج برده است. این اشعار جنبه حماسی و میهن دوستی دارد و نشانه دلیری‌ها و شجاعت قهرمانان آن در دفاع از میهن است و دانش‌آموزان با خواندن آن احساس غرور ملی می‌کنند و لذت می‌برند.

● **روش تدریس :** نمایشی یا نقالی و پرده خوانی یکی از اشعار شاهنامه

فعالیت‌ها :

۱- **درست، نادرست :** ارزیابی از درک مطلب درس

۲- **گوش کن و بگو :** تقویت مهارت گوش کردن، سخن گفتن و ارزیابی از درک مطلب درس

۳- **واژه‌سازی :** گسترش واژگان با استفاده از صفت عالی و صفت تفضیلی می‌باشد. مانند :

نزدیک ← نزدیک‌تر ← نزدیک‌ترین

دور ← دورتر ← دورترین

بلند ← بلندتر ← بلندترین

۴- **بیاموز و بگو :** در این فعالیت دانش‌آموزان با کاربرد قید زمان با توجه به فعل جمله آشنا می‌شوند، مانند «من پارسال در

مسابقه علمی مدرسه نفر اول شدم». (گذشته)

چون فعل «شدم» فعل گذشته است، پس قید آن نیز باید گذشته باشد یعنی (پارسال)

مثال دوم : آنها دیروز به مهمانی رفتند.

مثال سوم : شما هفته پیش به خانه ما آمدید.

۵- **پیدا کن و بگو :** تقویت مهارت خواندن، سخن گفتن و املا با پیدا کردن اسامی موجود در متن و کلمه‌هایی که نشانه

(ش) دارند مانند :

— فردوسی، شاهنامه، رضا، مشهد، توس، ایران و... (اسامی)

— شاهنامه، مشهد، گذشته، شاعر، شهر و...

۶- **فکر کن و بگو :** تقویت مهارت درک مطلب و ارتقای سطح اطلاعات دانش‌آموزان و تشویق به فکر کردن آنان قبل از

بیان هر مطلبی.

- ۷- کتاب خوانی: از دانش‌آموزان خواسته می‌شود در ارتباط با کتابی که هفته گذشته خوانده‌اند صحبت کنند و نام کتاب و نویسنده را بیان کرده و با تخیل و دیدگاه شخصی خود پایان داستان را تغییر داده و به نوعی دیگر آن را خاتمه دهند.
- ۸- بخوان و ببندیش: هدف از این فعالیت، تقویت مهارت درست خواندن، خواندن با سرعت و با دقت و درک مطلب خواننده شده و لذت بردن از خواندن است.

ب) کتاب نگارش

صفحه اول:

- تمرین ۱: رجوع کنید به تمرین ۱ درس اول.
- تمرین ۲: هدف از این تمرین، تقویت مهارت املا نویسی و خواندن از طریق پیدا کردن و نوشتن اسم‌هایی است که در درس آمده است. مانند فردوسی، رضا، مشهد، توس و... .
- تمرین ۳: هدف از این تمرین، گسترش واژگان از طریق نوشتن کلماتی است که با «تر» و «ترین» ساخته می‌شوند و تقویت مهارت جمله‌سازی با صفت تفضیلی و عالی است. مانند:
- بالا ← بالاتر ← بالاترین
- زرافه قد بلندتر از شیر است.
- زرافه قد بلندترین حیوان است.
- تمرین ۴: هدف از این تمرین، تقویت مهارت گزارش‌نویسی یا انشای توصیفی است؛ یعنی نوشتن درباره آرامگاه یا مرقد امام‌زاده‌ای که دانش‌آموزان رفته و دیده‌اند.

صفحه دوم:

- تمرین ۱: رجوع کنید به تمرین ۱ درس اول.
- تمرین ۲: هدف از این تمرین، تقویت مهارت واژه‌سازی و املا نویسی از طریق تداعی معانی است، مانند:
- مشهد ← که امام رضا (ع)، توس، زعفران و... را تداعی می‌کند.
- هنر ← هنرمند، عکاس، نقاش، تابلوی نقاشی، فیلم و...
- شاهنامه ← فردوسی، رستم، سهراب، شعر، شاعر، نقالی و...
- تلویزیون ← فیلم، کارتون، سریال، گوینده، اخبار، بازیگر و...
- تمرین ۳: هدف این تمرین تقویت مهارت جمله نویسی با به کارگیری قیده‌های زمان مناسب با فعل می‌باشد، مانند:
- من هر سال به مسافرت می‌روم.
- ما هر هفته به بوستان می‌رویم.
- تو هر سال به زیارت می‌روی.
- شما هر روز به کتاب‌خانه می‌روید.
- تمرین ۴: هدف این تمرین تقویت مهارت واژه‌نویسی و مرتب کردن واژه‌ها به ترتیب حروف الفبا و آشنایی بیشتر با نویسندگان و شاعران می‌باشد، مانند:

— سعدی، حافظ، فردوسی، مولوی، ابوعلی سینا

— ابوعلی سینا، حافظ، سعدی، فردوسی، مولوی ← (به ترتیب حروف الفبا)

صفحه سوم :

تمرین ۱ : رجوع کنید به تمرین ۱ درس اول.

تمرین ۲ : تقویت مهارت واژه‌نویسی و گسترش اطلاعات عمومی در مورد کوچه‌های روستا یا شهر محل زندگی دانش‌آموز می‌باشد.

تمرین ۳ : هدف از این تمرین تقویت مهارت جمله‌نویسی از طریق توصیف واژه‌های داده شده است.

مانند :

– پیراهن کسی آب می‌رود، یعنی پیراهن او کوتاه می‌شود.

– برق می‌رود، یعنی خانه تاریک می‌شود.

– کسی به پدرش می‌رود، یعنی او شبیه پدرش است.

– کسی که از هوش می‌رود، یعنی بیهوش می‌شود.

تمرین ۴ : هدف این تمرین، تقویت مهارت نگارش و انشائویسی تخیلی – توصیفی می‌باشد.

صفحه چهارم :

تمرین ۱ : تقویت مهارت املا نویسی

تمرین ۲ : تقویت مهارت املا نویسی و جمله‌نویسی با استفاده از مرتب کردن جملات به هم ریخته می‌باشد.

مانند : داستان رستم، پهلوان بزرگ ایران در شاهنامه آمده است.

تمرین ۳ : هدف از این تمرین، تقویت مهارت جمله‌سازی با استفاده از قید زمان می‌باشد.

مانند : هر سال ما به مسافرت می‌رویم.

– او پارسال به مشهد رفته بود.

– شما امروز به مدرسه نرفتید.

– همه دانش‌آموزان فردا به اردو می‌روند.

تمرین ۴ : هدف این تمرین تقویت مهارت تصویرخوانی و جمله‌سازی و آشنایی بیشتر با اماکن تاریخی ایران است (تصاویر

حافظیه، سعدیه، آرامگاه فردوسی).

صفحه پنجم :

تمرین ۱ : رجوع کنید به تمرین ۱ صفحه پنجم درس اول.

تمرین ۲ : تقویت مهارت حل جدول با نشانه‌های داده شده و افزایش اطلاعات عمومی دانش‌آموزان است.

پاسخ جدول : ۱- توس ۲- هنر ۳- عکس ۴- خزر ۵- شعر ۶- یزد

فصل ششم

ایران من

درس سیزدهم در یک نگاه

عنوان: ایران زیبا

■ اهداف:

- ۱- آشنایی با آثار تاریخی و فرهنگی ایران
- ۲- آشنایی با طبیعت زیبای ایران
- ۳- ایجاد علاقه و تقویت آن به سرزمین آبا و اجدادی
- ۴- ترویج حس حراست از کشور عزیزمان ایران
- ۵- آشنایی با برخی نکات زبانی و ادبی مانند واژه سازی با پسوند (گاه)

■ نوع روش تدریس:

نمایشی و پرسش و پاسخ (از طریق ارائه تصاویر مختلف ایران)

■ متن درس:

در این درس دانش آموزان با کشور عزیزمان ایران و نقاط دیدنی و آثار باستانی آن آشنا می‌شوند. مانند بیستون کرمانشاه، ارگ بم و...
منبع: گروه مؤلفین

■ فعالیت‌های فارسی:

درست، نادرست: ارزیابی از درک مطلب درس از طریق تصاویر
گوش کن و بگو: پاسخ گویی به پرسش‌های درس
واژه‌سازی: گسترش واژگان با معرفی پسوند (گاه)
بیاموز و بگو: آموزش جمع کلمات با (ان) و (ها)
پیدا کن و بگو: تقویت مهارت خواندن، املا و سخن گفتن با پیدا کردن کلمه‌هایی که (ها) و (ان) دارند.
فکر کن و بگو: تقویت تفکر و تقویت مهارت سخن گفتن از طریق پاسخ به پرسش‌ها
بازی، بازی: ایفای نقش (پانتومیم) با موضوعات پیشنهادی مانند خندیدن، گریه کردن و...
بخوان و حفظ کن: شعر «ای خانه ما» از مصطفی رحماندوست

■ فعالیت‌های کتاب نگارش فارسی:

صفحات ۱ تا ۴

تمرین ۱: رونویسی از متن درس و نوشتن ده واژه با حروف چسبان و استخراج واژه‌های جدید کتاب علوم
تمرین ۲: مرتب کردن کلمه‌ها با حروف در هم ریخته، کامل کردن جدول، چینش واژگان و پیدا کردن کلمه‌های جمع از درس
تمرین ۳: گسترش واژگان با کلماتی که پسوند (گاه) دارند.
تمرین ۴: تقویت نگارش با دادن موضوعات نگارشی و وصفی
صفحه پنجم: تقویت خوش نویسی و پیدا کردن اختلاف تصاویر مشابه جهت تقویت مشاهده دقیق

دانستنی‌های معلم

الف) کتاب فارسی

متن درس سیزدهم :

- ۱- جلب توجه دانش‌آموزان به کشور ایران و جاهای دیدنی آن مانند مناظر طبیعی، آثار باستانی، زیارتگاه‌ها و ... می‌باشد.
  - ۲- تقویت حس وطن دوستی و عشق ورزیدن به ایران و افتخار به سرزمین آبا و اجدادی
  - ۳- تقویت حس حفظ وطن و دفاع از آن در برابر دشمنان و بیگانگان
  - ۴- آشنایی با بناها و آثار باستانی ایران که نشانه تمدن کهن ایران زمین می‌باشد.
  - ۵- آشنایی دانش‌آموزان با تنوع آب و هوایی ایران که موجب پیدایش مناظر متناسب با آن آب و هواست، مانند آب و هوای کوهستانی شمال غرب کشور با کوه‌های سر به فلک کشیده، آب و هوای معتدل شمال و جنوب کشور (کناره‌های دریاها، خزر، عمان و خلیج فارس)، مناطق کویری، مرکز و شرقی کشور.
- روش تدریس :** نمایشی، پرسش و پاسخ
منظور از روش نمایشی استفاده از تصاویر مربوط به مناطق، مناظر و آثار باستانی ایران می‌باشد که زمینه بحث و گفت‌وگو را در کلاس ایجاد کند.

فعالیت‌ها :

- ۱- **درست، نادرست :** ارزیابی از درک مطلب درس
- ۲- **گوش کن و بگو :** تقویت مهارت گوش کردن، سخن گفتن و ارزیابی از درک مطلب درسی
- ۳- **واژه‌سازی :** گسترش واژگان با استفاده از پسوند «گاه» مانند :
آرامگاه، زیارتگاه، نمایشگاه، دانشگاه، آزمایشگاه، پرورشگاه، زیستگاه، پژوهشگاه. در این تمرین، گاه به معنی مکان می‌باشد.
- ۴- **بیاموز و بگو :** در این فعالیت دانش‌آموزان با نشانه (ان) به عنوان یکی از نشانه‌های جمع بستن در زبان فارسی، آشنا می‌شوند. از این نشانه‌ها بیشتر برای جمع بستن اسم انسان، جانوران و گیاهان استفاده می‌شود. مانند مردان، زنان، کودکان، درختان، گیاهان، گوسفندان و ... (ان) بعد از (ها) پرکاربردترین نشانه جمع در زبان فارسی است.
- ۵- **پیدا کن و بگو :** هدف این فعالیت تقویت مهارت خواندن، سخن گفتن و املا، با پیدا کردن کلمه‌هایی که (ها) و (ان) دارند، مانند دیدنی‌ها، کوه‌ها، دریاها و همچنین مردان، زنان و دشمنان است.
- ۶- **فکر کن و بگو :** هدف این فعالیت، تقویت تفکر و مهارت سخن گفتن با استفاده از سؤال‌هایی است که در ارتباط با سفر می‌باشند. (پاسخ‌های واگرا)
- ۷- **بازی :** هدف این فعالیت ایفای نقش با استفاده از کارت واژه‌هایی است که بین دانش‌آموزان توزیع می‌شود. همچنین این فعالیت موجب شاداب سازی فضای عاطفی کلاس و دانش‌آموزان می‌گردد.
- ۸- **بخوان و حفظ کن :** شعر «ای خانه ما» از مصطفی رحماندوست

ب) کتاب نگارش

صفحه اول :

تمرین ۱ : رجوع کنید به تمرین ۱ درس اول.

تمرین ۲ : هدف این فعالیت تقویت مهارت واژه‌سازی با حروف درهم ریخته و تقویت املا می‌باشد.

مانند : شیراز، اصفهان، کرمان، سنندج

تمرین ۳ : هدف از این فعالیت تقویت مهارت املا نویسی و جمله‌سازی با استفاده از واژه‌هایی است که پسوند «گاه» دارند.

مانند : زیارتگاه، آموزشگاه، آزمایشگاه

تمرین ۴ : هدف این فعالیت تقویت مهارت انشائونویسی و تقویت حس میهن دوستی می‌باشد.

صفحه دوم :

تمرین ۱ : رجوع کنید به تمرین ۱ درس اول.

تمرین ۲ : هدف این فعالیت تقویت مهارت واژه‌سازی و املا با استفاده از جدول پیش‌بینی شده می‌باشد. مانند : دشمن‌ها،

جنگل‌ها، دانش‌ها، دانشگاه

تمرین ۳ : هدف این فعالیت تقویت مهارت املا نویسی و جمله‌سازی با استفاده از معانی واژه‌های پیش‌بینی شده است.

مانند : پناهگاه، جایی است که در آن پناه می‌گیرند.

گردشگاه، جایی است که در آن گردش می‌کنند.

ورزشگاه، جایی است که در آن ورزش می‌کنند.

کارگاه، جایی است که در آن کار می‌کنند.

تمرین ۴ : هدف این تمرین تقویت مهارت نوشتن با استفاده از چیزهایی است که آنها را خوانده و یا دیده است.

صفحه سوم :

تمرین ۱ : هدف این تمرین تقویت مهارت خواندن و املا نویسی با استفاده از کلمه‌هایی است که حروف چسبان دارند.

مانند : جنگل، کنیم، حمله، قسمت، شهر، مشهد

تمرین ۲ : هدف تقویت مهارت نوشتن از طریق مرتب کردن واژه‌ها از کوچک به بزرگ است.

مانند : کشور، شهر، روستا

قطار، اتوبوس، دوچرخه

دریا، رود، جوی

تمرین ۳ : هدف این فعالیت آشنایی با تقویم و ایام سرنوشت‌ساز و مهم تاریخ ایران در بهمن ماه است.

تمرین ۴ : هدف این فعالیت تقویت مهارت نگارش و انشائونویسی درباره مکان‌هایی است که به آنجا سفر کرده‌اند (گزارش نویسی،

خاطره نویسی و یا توصیفی).

صفحه چهارم :

تمرین ۱ : تقویت مهارت نوشتن با استفاده از کلمه‌های جدید کتاب علوم

تمرین ۲ : تقویت مهارت خواندن، نوشتن و املا نویسی با استفاده از کلمه‌های جمع (جمع با ان یاها)

مانند : کوه‌ها، دشت‌ها، دریاها، جنگل‌ها و همچنین مردان، زنان، دشمنان و ...

تمرین ۳: هدف این تمرین تقویت مهارت نوشتن و کامل کردن جدول با استفاده از مکان‌های مختلف مربوط به شهرهای اصفهان و مشهد می‌باشد.

نام شهر- مشخصات	زیارتگاه	آرامگاه	جای دیدنی	سوغات
مشهد	امام رضا (ع)	فردوسی	توس	زعفران- نبات
اصفهان			سی و سه پل	گز، پولکی

تمرین ۴: هدف این تمرین بسط و گسترش اطلاعات ایران شناسی دانش‌آموزان درباره‌ی جاهای دیدنی ایران، علاوه بر آنچه در درس آمده است، می‌باشد.

صفحه پنجم:

تمرین ۱: رجوع کنید به تمرین ۱ صفحه پنجم درس اول.

تمرین ۲: هدف از این تمرین تقویت مهارت تمرکز و مشاهده دقیق با استفاده از پیدا کردن اختلاف بین تصاویر می‌باشد.

عنوان: پرچم

■ اهداف:

- ۱- آشنایی با پرچم ایران و مفهوم هر یک از رنگ‌های آن
- ۲- شناخت علامت وسط پرچم و مفهوم آن
- ۳- ایجاد حس احترام و علاقه به پرچم ایران به‌عنوان نماد استقلال کشور
- ۴- تقویت حس میهن دوستی
- ۵- آشنایی با برخی نکات زبانی و ادبی مانند واژه‌سازی با واژه‌های هم‌نویسه

■ نوع روش تدریس:

روشن‌سازی طرز تلقی (مشارکتی)

■ متن درس:

در این درس دانش‌آموزان با پرچم ایران و معانی رنگ‌های آن و فلسفه گل لاله وسط آن آشنا می‌شوند.
منبع: نوشته مسعود جوادیان

■ فعالیت‌های فارسی:

درست، نادرست: ارزیابی از درک مطلب متن درس
گوش کن و بگو: پاسخ‌گویی به پرسش‌های درس
واژه‌سازی: گسترش واژگان با معرفی کلمات هم‌نویسه مانند شیر، شیر- سیر، سیر- مهر، مهر
بیاموز و بگو: معرفی (ی) نسبت مانند ایرانی، آهنی و...
پیدا کن و بگو: کشف کلمات مستتر در جدول
فکر کن و بگو: تقویت تفکر و مهارت سخن گفتن از طریق دادن پاسخ به پرسش‌ها
نمایش: ایفای نقش با موضوع گفتگوی کودکان با موجود فضایی
بخوان و حفظ کن: شعر «با پرستوهای شاد» از «محمود پور و هاب»

■ فعالیت‌های کتاب نگارش فارسی:

صفحات ۱ تا ۴

تمرین ۱: رونویسی از متن درس

تمرین ۲: تقویت مهارت خواندن و املا با انتخاب کلمات بی‌نقطه، مرتب کردن جملات به هم ریخته و کامل کردن جدول با نشانه‌های داده شده و پیدا کردن کلمه‌هایی از درس که حروف سه نقطه‌ای دارند.

تمرین ۳: کامل کردن جمله‌ها با کلمات داده شده، کامل کردن، تمرین هم‌نویسه‌ها

تمرین ۴: تقویت نگارش با نوشتن آگهی، بسط موضوع و توصیف پرچم بعد از نقاشی آن

صفحه ۵: تقویت خوش‌نویسی و کامل کردن جدول با توجه به محتوای درس

دانش‌تنی‌های معلم

الف) کتاب فارسی

متن درس چهاردهم :

- ۱- جلب توجه دانش‌آموزان به پرچم سه رنگ ایران به‌عنوان سمبل آزادی و استقلال و سربلندی کشور ایران
- ۲- تقویت حس میهن‌دوستی و احترام به پرچم به‌عنوان نشانه هویت کشور و ملت ایران
- ۳- آشنایی با مفهوم هر یک از رنگ‌های پرچم و آرم (الله) وسط پرچم به‌عنوان نشانه اسلامی بودن کشور ایران
- ۴- جلب توجه دانش‌آموزان به اینکه وجود پرچم در میدان شهر، نشانه وابستگی آن شهر به کشور صاحب پرچم است.
- ۵- جلب توجه دانش‌آموزان به اینکه پرچم در مراسم رسمی، در میدانی شهر، در مدارس، ادارات، مسابقات و... دیده می‌شود.

روش تدریس : روشن‌سازی طرز تلقی (مشارکتی)

فعالیت‌ها :

- ۱- درست، نادرست : ارزیابی از درک مطلب درس
- ۲- گوش کن و بگو : تقویت مهارت گوش کردن، سخن گفتن و ارزیابی از درک مطلب درس
- ۳- واژه‌سازی : گسترش واژگان با استفاده از کلمه‌های هم‌نویسه مانند : بار، بار در دو جمله زیر :

من هر بار با دقت به پرچم نگاه می‌کردم. }
 در دو جمله «بار» معانی متفاوتی دارد. }
 - کارگران بار را از کستی خالی کردند.

- روش تدریس : روشن‌سازی طرز تلقی

اولین مرحله در طرح روشن‌سازی طرز تلقی به فراگیران کمک می‌کند تا با پاسخ دادن به یک سؤال یا تکمیل یک جمله، طرز تلقی خود را ارزیابی کنند. سپس فراگیران دور هم جمع می‌شوند تا این طرز تلقی را مورد بررسی قرار دهند و به کمک شرایط شناخته شده و اطلاعاتی که در اختیار دارند، روی بهترین طرز تلقی به توافق برسند. سپس هر فرد پاسخ خود را ارائه می‌دهد تا مورد ارزیابی قرار گیرد. طرز تلقی افراد پس از بحث نیز مورد ارزیابی قرار می‌گیرد تا مشخص شود که آیا تغییری رخ داده است یا خیر.

در زمان نقد، فراگیران استنباط‌هایشان را در مورد هر تغییر در طرز تلقی ارزیابی می‌کنند و برای استنباط در مورد عمل خودشان، تعمیم‌هایی را بسط می‌دهند.

بنابراین، این طرح فراگیران را قادر می‌سازد که کشف کنند : «آیا طرز تلقی شان بر یک پایه محکم از حقایق، اطلاعات و منطق استوار است؟»

همین‌طور فراگیران ممکن است دریابند که از طرز تلقی خود درباره موضوعی، نا آگاه بوده‌اند و همچنین از طرز تلقی‌های موجود دیگری که ممکن بود بتوانند به کار ببرند، اطلاع نداشته‌اند. از آنجا که بیشتر افراد تمایل دارند با افراد دیگری که ذهنشان مشابه آنان است، ارتباط برقرار کنند، طرز تلقی‌های خاصی تقویت می‌شود. این طرح برای شرکت‌کنندگان فرصتی فراهم می‌آورد تا عقاید متنوعی را بشنوند.

فعالیت‌ها :

- ۱- درست، نادرست : ارزیابی از درک مطلب درس

۲- گوش کن و بگو : تقویت مهارت گوش کردن، سخن گفتن و ارزیابی از درک مطلب درس

۳- واژه‌سازی : گسترش واژگان با استفاده از کلمه‌های هم‌نویسه مانند :

بار، بار در دو جمله زیر :

- من هر بار با دقت به پرچم نگاه می‌کردم.
– کارگران بار را از کشتی خالی کردند.
– باز، باز
– علی در را باز کرد.

- باز در هر سه جمله معانی متفاوتی دارد.
– باز در آسمان پرواز می‌کرد.
– پدرم باز به مسافرت رفت.

۴- پیاموز و بگو : در این فعالیت دانش‌آموزان با نشانه (ی) نسبت آشنا می‌شوند.

با افزودن (ی) نسبت به اسم، صفت نسبی ساخته می‌شود. صفت نسبی صفتی است که به کسی، چیزی یا مکانی اشاره می‌کند.

مانند ایرانی : یعنی کسی که اهل ایران است.

آهنی : یعنی چیزی که از آهن درست شده است.

ایلامی : یعنی کسی که اهل ایلام است.

همدانی : یعنی کسی که اهل همدان است.

سنگی : یعنی چیزی که از سنگ درست شده باشد.

۵- پیدا کن و بگو : هدف این فعالیت تقویت مهارت خواندن، سخن گفتن و املا با پیدا کردن کلمه‌های داخل جدول

می‌باشد. مانند : صبح، لاله، حیاط، وسط، صلح

۶- فکر کن و بگو : هدف این فعالیت، تقویت تفکر و مهارت سخن گفتن با استفاده از پاسخ‌گویی به پرسش‌های مطرح شده است.

۷- بازی و نمایش : هدف این فعالیت، تقویت مهارت ایفای نقش با استفاده از موضوع گفت‌وگوی موجود فضایی با چند

کودک است.

۸- بخوان و حفظ کن : شعر با پرستوهای شاد از محمود پور وهاب

ب) کتاب نگارش

صفحه اول :

تمرین ۱ : رجوع کنید به تمرین ۱ درس اول.

تمرین ۲ : هدف این فعالیت تقویت مهارت خواندن و املا نویسی با پیدا کردن کلمه‌های بی‌نقطه درس مانند : می‌داد، هر، دارد،

هر کدام، سه، صلح، کردم، وسط، کلمه، الله و گل لاله است.

تمرین ۳ : هدف این فعالیت مهارت جمله‌سازی با کامل کردن جاهای خالی می‌باشد.

مانند : سعید با مدادش می‌نویسد.

رنگ سفید پرچم نشانه صلح و دوستی است.

رنگ پرچم کشورها با هم فرق دارد.

تمرین ۴: هدف از این تمرین تقویت مهارت انشانویسی (توصیفی) دربارهٔ پرچم ایران است.
صفحهٔ دوم:

تمرین ۱: رجوع کنید به تمرین ۱ درس اول.

تمرین ۲: هدف تمرین تقویت مهارت املا نویسی و جمله سازی با استفاده از مرتب کردن جملات درهم ریخته می باشد.
مانند: رنگ سفید پرچم نشانهٔ صلح و دوستی است.

— آفتاب قشنگ صبحگاهی می تابید.

تمرین ۳: هدف تمرین، تقویت واژه سازی با استفاده از (ی) نسبت می باشد. مانند:

— به کسی که اهل تبریز است، تبریزی می گویند.

— خراسانی یعنی کسی که اهل خراسان است.

— به لباسی که از جنس پشم باشد، پشمی می گویند.

تمرین ۴: هدف از تمرین، تقویت حس هنردوستی و شناخت پرچم و جایگاه رنگ های آن و نوشتن مفهوم هر یک از رنگ های آن است.

صفحهٔ سوم:

تمرین ۱: رجوع کنید به تمرین ۱ درس اول.

تمرین ۲: هدف، تقویت مهارت خواندن، املا نویسی و دقت برای پیدا کردن واژه های خواسته شده از درس های گذشته با نشانه های مشخصی می باشد.

تمرین ۳: هدف این تمرین، تقویت مهارت جمله نویسی با استفاده از کلمه های هم نویسه می باشد.
مانند:

— سیر: احمد با خوردن غذای خود، سیر شد.

— سیر: خوردن سیر فایده های زیادی دارد.

تمرین ۴: هدف این فعالیت تقویت مهارت انشانویسی و نگارش با استفاده از موضوع گم شدن کیف و نوشتن آگهی برای پیدا شدن آن است.

صفحهٔ چهارم:

تمرین ۱: تقویت مهارت خواندن و املا نویسی با استفاده از جمله هایی از متن درس می باشد که از «پدر امین» نقل شده است.
مانند: پدر امین گفت: «پرچم نشانهٔ آزادی و سربلندی یک کشور است.»

تمرین ۲: تقویت مهارت خواندن و املا نویسی با پیدا کردن کلمه هایی که حروف سه نقطه ای دارند؛ مانند: قشنگ و پرچم

تمرین ۳: تقویت مهارت جمله نویسی با استفاده از کلمه های (باد، خیر، بار، شیر) و قرار دادن آنها در جای مناسب در جمله می باشد. لازم به ذکر است که از معانی مختلف هر یک از کلمه ها می توان استفاده کرد.

مانند: **باد** شدیدی وزید.

— او هر **بار** دیر به مدرسه می آید.

— ما باید کارهای **خیر** انجام دهیم.

— **بار** مائین خیلی سنگین بود.

– شیر سلطان جنگل است.

تمرین ۴ : هدف این تمرین تقویت مهارت اشنانویسی خلاق و بسط و گسترش متن می باشد.
صفحه پنجم :

تمرین ۱ : رجوع کنید به تمرین ۱ صفحه پنجم.

تمرین ۲ : هدف تقویت مهارت حل جدول و افزایش اطلاعات عمومی دانش آموزان می باشد.
پاسخ جدول :

۱- صلح ۲- حفظ ۳- دفاع ۴- لاله ۵- شهیدان ۶- افتخار

عنوان: نوروز

اهداف:

- ۱- آشنایی با آداب و رسوم ملی ایران
- ۲- آشنایی با سفره هفت سین و اجزای آن به عنوان سمبل‌های مورد احترام ایرانیان
- ۳- آشنایی با آداب قبل و بعد از تحویل سال نو
- ۴- آشنایی با ارتباط بعضی از آداب و سنن ایران (نوروز) و آیین مذهبی
- ۵- آشنایی با برخی نکات زبانی و ادبی مانند واژه سازی با پسوند (کار) و جمع کلماتی که به (ه) غیر ملفوظ ختم می‌شوند با (ان)

نوع روش تدریس:

پرسش و پاسخ (پیشنهادی)

متن درس:

در این درس دانش‌آموزان با آداب و سنن ایرانی و اهمیت جشن‌های باستانی مانند نوروز، چهارشنبه سوری و سیزده بدر و مراسم مربوط به آنها آشنا می‌شوند.
منبع: گروه مؤلفین

فعالیت‌های فارسی:

درست، نادرست: ارزیابی از درک مطلب درس
گوش کن و بگو: پاسخ‌گویی به پرسش‌های درس
واژه‌سازی: گسترش واژگان با معرفی پسوند «کار»
بیاموز و بگو: جمع بستن کلمات مختوم به (ه) غیر ملفوظ با «ان»
پیدا کن و بگو: تقویت مهارت خواندن و املانویسی با پیدا کردن کلماتی که «س» و «ع» دارند.
فکر کن و بگو: تقویت تفکر و مهارت سخن گفتن از طریق پاسخ دهی به پرسش‌ها
کتاب خوانی: تعریف قسمت‌های مختلف داستان توسط دانش‌آموزان و ساختن داستانی توسط گروه‌ها
بخوان و بیندیش: عمو نوروز
منبع: بازنویسی از حسین میررجبی

فعالیت‌های کتاب نگارش فارسی:

صفحات ۱ تا ۴

تمرین ۱: رونویسی از متن درس

تمرین ۲: آموزش املا از طریق پیدا کردن ترکیب‌های موصوف و صفت و مضاف و مضاف‌الیه درس و انتخاب کلماتی که حرف «ل» دارند. همچنین جمله‌سازی با کلمات

تمرین ۳: گسترش واژگان با پسوند «کار» و جمع بستن کلمات مختوم به «ه» با «ان» و انتخاب واژگان مترادف

تمرین ۴: نگارش خلاق - نگارش ساده در قالب برنامه‌ریزی برای سفر - نگارش توصیفی

صفحه ۵: تقویت خوش‌نویسی و نگارش خلاق از طریق بیان خاطرات یک مداد

دانشتهای معلم

الف) کتاب فارسی

متن درس پانزدهم :

- ۱- آشنایی با نوروز یعنی روز اول فروردین، نخستین روز سال نو و آغاز فصل سرسبزی و زیبایی طبیعت است.
  - ۲- نوروز یکی از قدیمیترین اعیاد ملی ایرانیان می باشد.
  - ۳- نوروز و مراسم سال نو با خانه تکانی و پاکیزگی خانه ها، اشیاء و... آغاز می شود.
  - ۴- هریک از مراسم نوروز و سال نو ملزومات خاص خود را دارد. از جمله هفت سین که با استفاده از چیزهایی چیده می شود که نام آنها با حرف (س) آغاز می شود. مانند سیر، سماق، سرکه، سنجد، سیب، سبزه، سمنو، سکه و... (هفت سین) و یا مراسم تحویل سال که با خواندن قرآن و دعای تحویل سال آغاز می شود.
  - ۵- عید نوروز موجب ترویج سنت دید و بازدید از دیگران و خویشان می شود که به سنت پیامبر (ص) شبیه است. در این فرهنگ غرض از دید و بازدید، با خبر شدن از حال و روز اطرافیان و همچنین بیرون کردن کدورت های احتمالی از دل ها، مورد نظر است و نیز احترام به بزرگان خانواده، عیدی دادن و مهربانی کردن به کوچک ترها و به یاد آوردن درگذشتگان و شهیدانی که جان خود را در راه حفظ استقلال و آبادانی کشور از دست دادند، از مواردی است که باید به آن توجه شود.
  - ۶- هم زمانی فرا رسیدن سال نو با جشن نیکوکاری، باعث می شود مردم با حضور در این جشن با مستمندان احساس همدردی کنند و از این رهگذر روحیه خدمت به هموعان نیز تقویت می گردد.
- روش تدریس :** پرسش و پاسخ برای این درس پیشنهاد می شود. از پژوهش هم می توان استفاده کرد، به این معنی که از قبل، معلم دانش آموزان را جهت جمع آوری اطلاعات از طریق خواندن منابع مناسب با سن خود یا مصاحبه با دیگران (بزرگ ترها) ترغیب نماید.

فعالیت ها :

- ۱- **درست، نادرست :** ارزیابی از درک مطلب درس
- ۲- **گوش کن و بگو :** تقویت مهارت گوش کردن، سخن گفتن و ارزیابی از درک مطلب درس
- ۳- **واژه سازی :** هدف از این فعالیت گسترش واژگان با استفاده از پسوند (کار) و معنی هر یک از واژه هاست.
مانند : ورزش + کار ← ورزشکار
ورزشکار یعنی کسی که ورزش می کند.
خدمتکار یعنی کسی که به دیگران خدمت می کند.
- ۴- **بیاموز و بگو :** هدف از این فعالیت جمع بستن کلمات مختوم به (ه) غیر ملفوظ با «ان» است مانند :
فرشته + ان ← فرشتگان یا گذشته + ان ← گذشتگان
اگر صدای آخر کلمه ای (ه) یا (هه) باشد. برای جمع بستن آن با (ان) باید (ه یا هه) را برداشت و به جای آن (گ) قرار داد و با (ان) جمع بست.
- ۵- **پیدا کن و بگو :** هدف از این فعالیت، تقویت مهارت خواندن و املا نویسی با کلمه هایی است که با (س) شروع می شوند و یا یکی از نشانه های (ع) را دارند.
مانند : سال، سفره، هفت سین، سمنو، سبزه، سنجد

عید، دعا، شمع، بعضی و ...

۶- فکر کن و بگو: هدف از این تمرین تقویت تفکر و مهارت سخن گفتن از طریق پاسخ دادن به سؤال هاست.

۷- کتاب خوانی: هدف از این تمرین، یادآوری داستان خوانده شده در هفته گذشته و بیان قسمت‌هایی از آن می‌باشد.

۸- بخوان و بیندیش: عمونوروز، بازنویسی حسین میررجبی

ب) کتاب نگارش

صفحه اول:

تمرین ۱: رجوع کنید به تمرین ۱ درس اول.

تمرین ۲: هدف از این تمرین، تقویت مهارت املا نویسی و خواندن با استفاده از پیدا کردن ترکیب‌هایی مانند: مردم جهان،

سال نو، نوروز ما و ... است.

تمرین ۳: هدف از این تمرین، گسترش واژگان با استفاده از کلمه‌هایی است که با (ان) جمع بسته می‌شوند.

مانند: گوسفندان، درختان، گرسنگان، دوندگان، پرندگان، ستارگان

تمرین ۴: هدف از این تمرین، تقویت نگارش خلاق و پرورش قوه تخیل است.

صفحه دوم:

تمرین ۱: رجوع کنید به تمرین ۱ درس اول.

تمرین ۲: هدف از این تمرین تقویت مهارت خواندن و املا نویسی با استفاده از کلمه‌هایی است که حرف (ل) دارند. مانند:

اولین، سال، فصل و ...

تمرین ۳: هدف از این تمرین گسترش واژگان با استفاده از کلمه‌هایی است که پسوند (کار) دارند و پرداختن به معنای هر یک

از آنها. مانند: نیکوکار یعنی کسی که کار نیکو انجام می‌دهد.

ستمکار: یعنی کسی که به دیگران ستم می‌کند.

تمرین ۴: هدف تمرین، توانایی فهرست کردن لوازم مورد نیاز جهت یک سفر تفریحی و مرتب کردن آنها براساس حروف الفبا

می‌باشد.

صفحه سوم:

تمرین ۱: رجوع کنید به تمرین ۱، درس اول.

تمرین ۲: هدف، بازی با کلمات جهت تقویت املا نویسی می‌باشد. در این تمرین هفت حرف اول الفبای فارسی به جای حرف

(ه) در کلمه مهر، جایگزین می‌گردد و کلمه‌های جدیدی ساخته می‌شود که معنای جدیدی دارند.

مانند: مار، مبر، مپر، متر، مثر، مجر، مچر، محر، مخر، مدر

تمرین ۳: هدف از این تمرین گسترش واژگان و تقویت مهارت نوشتن کلماتی است که مختوم به (ه) می‌باشند و جمع بستن آنها

با (ان) مانند تشنگان، خفتگان، گرسنگان، رزمندگان و بندگان.

تمرین ۴: گسترش واژگان از طریق پیدا کردن کلمه‌هایی که دارای (ش) هستند (هفت شین) مانند شمع، شیرینی، شکر، شربت،

شمعدانی، شب بو، شیرین پلو، شکلات و ...

صفحه چهارم:

تمرین ۱: رجوع کنید به تمرین ۱ درس اول.

تمرین ۲ : هدف، تقویت مهارت نوشتن از طریق جمله‌سازی با کلمه‌های داده شده است، مانند : جشن و سفره

تمرین ۳ : هدف، گسترش واژگان با استفاده از معنی واژه‌های داده شده در جمله می‌باشد.

مانند : نوروز آغاز فصل خرمی باغ و دشت است.

– مردم ما پیش از نوروز، خانه‌ها را تمیز می‌کنند.

– یکی از رسم‌های قشنگ نوروز، دید و بازدید است.

تمرین ۴ : هدف، تقویت حس علاقه مندی به مراسم بومی و محلی نوروز و همچنین تقویت مهارت انشانویسی می‌باشد.

صفحه پنجم :

تمرین ۱ : رجوع کنید به تمرین ۱ صفحه پنجم درس اول.

تمرین ۲ : تقویت مهارت انشانویسی خلاق (تقویت تخیل و تصویرسازی ذهنی) با استفاده از بیان خاطرات یک مداد در طول

یک هفته

فصل هفتم

طبیعت

عنوان: پرواز قطره

■ اهداف:

- ۱- آشنایی با مسائل علمی (چرخه آب)
- ۲- تقویت حس کمک به دیگران
- ۳- تقویت حس خشنودی حاصل از کمک به دیگران

■ نوع روش تدریس:

کارآیی تیم (مشارکتی)

■ متن درس:

در این درس، دانش آموزان با چرخه آب آشنا می‌شوند. داستان درس درباره آرزوی مفید بودن یک قطره آب می‌باشد.
منبع: گروه مؤلفین

■ فعالیت‌های فارسی:

درست، نادرست: ارزیابی از درک مطلب درس
گوش کن و بگو: پاسخ گویی به پرسش‌های درس.
واژه سازی: گسترش واژگان با معرفی پیشوند «نا»
بیاموز و بگو: معرفی و آشنایی با قید حالت نظیر آرام، آرام
پیدا کن و بگو: تقویت مهارت خواندن، املا و سخن گفتن با پیدا کردن کلماتی که «ح» و «ا» استثناء دارند.
فکر کن و بگو: تقویت مهارت درک مطلب و به کارگیری اطلاعات عمومی دانش آموزان
بازی، بازی: ساخت جمله از طریق افزودن پلکانی کلمه‌ها
حکایت: شیر و موش
منبع: نوشته لئو تولستوی

■ فعالیت‌های کتاب نگارش فارسی:

صفحات ۱ تا ۴

تمرین ۱: رونویسی از متن درس

تمرین ۲: آموزش املا از طریق تکمیل جملات ناتمام، طبقه بندی جانوران بال دار و بال و پردار و مخالف کلمه‌های داده شده.
تمرین ۳: دسته بندی کلمه‌ها - کامل کردن جمله‌ها با کلمه‌ای که «نا» دارد، کامل کردن جمله‌های ناقص و کامل کردن جمله‌ها با کلمه‌های داخل کمانک

تمرین ۴: نگارش خلاق - جمله نویسی - تغییر افعال جمله‌های درس متناسب با ضمیر «من»

صفحه ۵: تقویت خوش نویسی و تقویت تفکر و تخیل با نگارش خلاق

دانستنی‌های معلم

الف) کتاب فارسی

متن درس شانزدهم :

- ۱- تأکید بر اینکه زندگی اولیه موج در آسمان بوده و پس از طی مراحل خاص (چرخه آب) به زمین فرود آمده است.
- ۲- به طور ضمنی به چگونگی تشکیل باران اشاره شده است.
- ۳- نقش خورشید در تبدیل آب دریاها به ابر و ...
- ۴- یادآوری اینکه آب باران به هر جا بیارد به طرف دریاها سرازیر می‌شود.
- ۵- تأکید بر جابه‌جایی قطرات آب باران (ابر) به کمک باد در آسمان
- ۶- توجه به اینکه انسان‌ها می‌توانند در هر کجا که هستند بسیار مفید باشند و به سود نیازمندان قدم بردارند و تلاش کنند که پرفایده و پرثمر زندگی نمایند.

۷- آموزش قدردانی و سپاسگزاری به موقع در برابر رفتار نیک دیگران

روش تدریس : کارایی تیم (مشارکتی)

نمونه‌ای از این روش، در درس هشت ارائه شده است.

فعالیت‌ها :

۱- درست، نادرست : ارزیابی از درک مطلب درس

۲- گوش کن و بگو : تقویت مهارت گوش کردن، سخن گفتن و ارزیابی از درک مطلب درس

۳- واژه‌سازی : هدف از این فعالیت گسترش واژگان با استفاده از پیشوند «نا» و معنی هر یک از واژه‌ها می‌باشد.
مانند : نامناسب یعنی چیزی که مناسب نباشد.

ناآشنا یعنی کسی که آشنا نیست.

نابینا یعنی کسی که بینا نیست.

۴- بیاموز و بگو : هدف از این فعالیت معرفی قید حالت است.

مانند : بلند بلند تند تند آرام آرام آهسته آهسته یواش یواش

۵- پیدا کن و بگو : هدف از این فعالیت تقویت مهارت خواندن و املانویسی با کلمه‌هایی است که دارای حرف «ح» و «اُ» است.
استثنا می‌باشند.

مانند : ح ← ناراحت،

و ← اُ ← خورشید، دوباره

۶- فکر کن و بگو : هدف از این تمرین تقویت تفکر و مهارت سخن گفتن از طریق پاسخ دادن به سؤال هاست.

۷- بازی : هدف از این بازی کلامی، پرورش نگارش از طریق افزودن پلکانی کلمه‌ها می‌باشد.

۸- حکایت : شیر و موش - نوشته لئو تولستوی

ب) کتاب نگارش

صفحه اول :

- تمرین ۱ : رجوع کنید به تمرین ۱ درس اول.
 تمرین ۲ : هدف از این تمرین تقویت مهارت املانویسی و خواندن می باشد.
 تمرین ۳ : هدف از این تمرین دسته بندی کلمه های داده شده در جدول است.

رنگ ها	بویدنی ها	شنیدنی ها
زرد	گل	زنگ مدرسه
سفید	عطر	بوق
آبی	گلاب	واق واق

- تمرین ۴ : هدف از این تمرین تقویت نگارش خلاق و تخیل است.
صفحه دوم :

- تمرین ۱ : رجوع کنید به تمرین ۱ درس اول.
 تمرین ۲ : هدف از این تمرین تقویت مهارت خواندن و املانویسی و کامل کردن جمله با توجه به متن درس می باشد.
 تمرین ۳ : هدف از این تمرین گسترش واژگان از طریق پیشوند «نا» می باشد.
 مانند : نابینا - ناشنوا - نامرتب

- تمرین ۴ : هدف از این تمرین تقویت مهارت جمله سازی است.
صفحه سوم :

- تمرین ۱ : رجوع کنید به تمرین ۱ درس اول.
 تمرین ۲ : هدف از این تمرین دسته بندی کلمه ها در جدول پیشنهادی است.
 فیل و گرگ در این دسته بندی قرار نمی گیرند.

بال و پردار	بال دار
خروس	مگس
گنجشک	پروانه
کبوتر	پشه
کلاغ	

- تمرین ۳ : کامل کردن جمله، به صورت واگرا و با توجه به نظرات دانش آموزان می باشد. ممکن است از جملات متن درس هم استفاده شود.

- تمرین ۴ : هدف از این تمرین تقویت مهارت جمله سازی است.

صفحه چهارم :

تمرین ۱ : رجوع کنید به تمرین ۱ درس اول.

تمرین ۲ : هدف از این تمرین گسترش واژگان از طریق کلمات مخالف است.

تمرین ۳ : هدف از این تمرین ساخت و گسترش جمله از طریق جایگزینی کلمات پیشنهادی در جمله می باشد.

تمرین ۴ : هدف از این تمرین آموزش نگارش، از طریق جایگزینی ضمیر «من» به جای «خورشید» و تطابق افعال با ضمیر جدید می باشد.

صفحه پنجم :

تمرین ۱ : رجوع کنید به تمرین ۱ صفحه پنجم درس اول.

تمرین ۲ : هدف از این تمرین تقویت مهارت نگارش خلاق است.

عنوان: مثل دانشمندان

■ اهداف:

- ۱- آشنایی با زیبایی‌های طبیعت
- ۲- آشنایی با برخی از آفریده‌های خدا
- ۳- تقویت حس کنجکاوی

■ نوع روش تدریس:

گردش علمی

■ متن درس:

در این درس دانش‌آموزان به مشاهده دقیق محیط پیرامون خود ترغیب می‌شوند. داستان درس درباره گفت و گوی کودک کنجکاو با مادرش در ارتباط با طبیعت است. منبع: نوشته و بولت رازق پناه

■ فعالیت‌های فارسی:

درست، نادرست: ارزیابی از درک مطلب درس
گوش کن و بگو: پاسخ‌گویی به پرسش‌های درس
واژه‌سازی: گسترش واژگان در قالب معرفی فصل‌ها
بیاموز و بگو: معرفی نام آواها
پیدا کن و بگو: تقویت مهارت خواندن و املانویسی با پیدا کردن کلماتی که نشانه (ط) و (ق) دارند.
فکر کن و بگو: تقویت تفکر و مهارت سخن گفتن از طریق پاسخ دهی به پرسش‌ها
بخوان و حفظ کن: شعر «درخت کاری» از عباس یمنی شریف
نمایش: بلبل و مورچه
بخوان و بیندیش: رویاه و خروس
منبع: از کتاب مرزبان نامه (بازنویسی مهدی آذر یزدی)

■ فعالیت‌های کتاب نگارش فارسی:

صفحات ۱ تا ۴

تمرین ۱: رونویسی از متن درس

تمرین ۲: تقویت مهارت خواندن و املا از طریق انتخاب کلماتی که (ط) و (ق) دارند و انتخاب کلمه‌های تازه درس‌های ریاضی و کامل کردن جملات
تمرین ۳: تمرین نام آوا، گسترش واژگان از طریق تداعی واژه‌ها، ساخت کلمه‌ها و معنی هر یک و کاربرد علائم سجاوندی در متن داده شده
تمرین ۴: تقویت نگارش از طریق بسط و گسترش متن داده شده، نگارش تخیلی و خلاق، ساخت جمله و متن با استفاده از مجموعه کلمات داده شده.

صفحه ۵: تقویت خوش نویسی و نگارش نامه‌ای به معلم جهت سپاسگزاری

دانستنی‌های معلم

الف) کتاب فارسی

متن درس هفدهم :

- ۱- جلب توجه دانش‌آموزان به طبیعت بهاری و زیبایی‌های آن و خالق این همه زیبایی
- ۲- پرورش روحیه جستجوگری و کنجکاوی و مشاهده دقیق نسبت به محیط اطراف خود
- ۳- پرورش روحیه کسب علم و دانش در هر زمان و مکان
- ۴- توجه به این نکته که آموزش فقط در کلاس و مدرسه صورت نمی‌پذیرد و محیط اطراف می‌تواند محلی برای آموزش و یادگیری باشد.

- ۵- ایجاد تنوع در روش‌های یادگیری و شاداب سازی فضاهای آموزشی
- ۶- جلب توجه اولیا و آموزگاران به این نکته اساسی که دانش‌آموزان برای کشف پاسخ سؤالات خود با موانع مواجه نشوند. (مثلاً با گفتن جملاتی نظیر: زباله کتیف می‌شوید - دیگر کافی است - چقدر می‌پرسی و...)
- ۷- پرورش روحیه حفظ محیط زیست و آزار نرساندن به جانوران (ضمن مطالعه دقیق آنها)

روش تدریس

گردش علمی- (نمونه‌ای از این روش در درس‌های قبلی ارائه شده است.)

فعالیت‌ها :

- ۱- درست، نادرست : ارزیابی از درک مطلب درس
- ۲- گوش کن و بگو : تقویت مهارت گوش کردن، سخن گفتن و ارزیابی از درک مطلب درس
- ۳- واژه‌سازی : هدف از این فعالیت گسترش واژگان در قالب معرفی فصل‌ها و ماه‌های سال می‌باشد.
- ۴- پیاموز و بگو : هدف از این تمرین معرفی نام آواها نظیر شرشر- جیک جیک - چهچهه - پیچ است.
- ۵- پیدا کن و بگو : هدف از این فعالیت تقویت مهارت خواندن و سخن گفتن و آموزش املا کلمات می‌باشد. از طریق کلمه‌هایی که نشانه‌های «ق» و «ط» دارند.
- ۶- فکر کن و بگو : هدف از این تمرین تقویت مهارت تفکر و سخن گفتن از طریق پاسخ دادن به پرسش‌ها می‌باشد.
- ۷- بخوان و حفظ کن : شعر درخت کاری - (عباس یمنی شریف)
- ۸- نمایش : نمایش بلبل و مورچه، بر اساس سناریوی پیشنهادی با تعیین نقش برای دانش‌آموزان اجرا شود.
- ۹- بخوان و بیندیش : روباه و خروس

فعالیت‌های کتاب نگارش

صفحه اول :

- تمرین ۱ : رجوع کنید به تمرین ۱ درس اول.
- تمرین ۲ : هدف از این تمرین آموزش مهارت املا نویسی از طریق نوشتن کلمات جدید کتاب ریاضی است.
- تمرین ۳ : هدف از این تمرین آشنایی بیشتر با نام آواهاست.
- تمرین ۴ : هدف از این تمرین پرورش مهارت نگارش خلاق از طریق بسط و گسترش متن داده شده می‌باشد.

صفحه دوم :

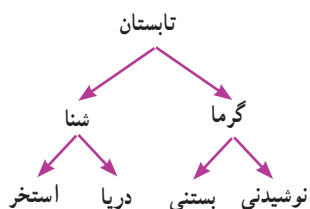
تمرین ۱ : رجوع کنید به تمرین ۱ درس اول.

تمرین ۲ : تقویت مهارت خواندن و نوشتن املا از طریق تشخیص کلمه‌هایی که نشانه «ط» دارند.

مانند : طبیعت - اطراف - همین طور

تمرین ۳ : هدف از این تمرین گسترش واژگان از طریق تداعی می‌باشد.

مانند :

تمرین ۴ : هدف از این تمرین گسترش مهارت جمله سازی با استفاده از تشخیص سه کلمه‌ای است که ارتباط معنایی با هم دارند.

مانند : در فصل بهار صدای آواز پرنده‌ها به گوش می‌رسد.

بعد از فصل یخ بندان، بهار کم کم از راه می‌رسد.

با فرا رسیدن نوروز شاپرک‌ها روی گل‌ها دیده می‌شوند.

صفحه سوم :

تمرین ۱ : رجوع کنید به تمرین ۱ درس اول.

تمرین ۲ : تقویت مهارت خواندن و املا نویسی با استفاده از کلمه‌هایی که نشانه «ق» دارند.

مانند : چقدر - قشنگ - قدم زنان - دقت و ...

تمرین ۳ : هدف از این تمرین گسترش واژگان با پسوندها و پیشوندهای «نا - بی - با - خانه - گاه - ان» می‌باشد.

نا + سپاس : یعنی کسی که سپاسگزار نیست. گل + خانه : یعنی محل نگه داری و پرورش گل

بی + کار : یعنی کسی که کار ندارد. ورزش + گاه : یعنی محل ورزش

با + هنر : یعنی کسی که هنر دارد. دانشمند + ان : یعنی چند دانشمند

تمرین ۴ : هدف از این تمرین تقویت تصویرسازی ذهنی و پرورش قوه تخیل و نگارش خلاق می‌باشد.

صفحه چهارم :

تمرین ۱ : رجوع کنید به تمرین ۱ درس اول.

تمرین ۲ : هدف از این تمرین تقویت توانایی کامل کردن جمله با تشخیص کلمه مناسب می‌باشد.

مانند : پرنده‌ها در لانه زندگی می‌کنند.

هوای بهار بسیار دلپذیر است.

تمرین ۳ : هدف از این تمرین تشخیص محل قرار گرفتن علائم سجاوندی و توجه به لزوم و اهمیت کاربرد این علائم در نگارش می‌باشد.

مشتری به فروشنده : « آقا، صابون دارید؟ »

فروشنده : « بَله. »

مشتری : « پس ، اول دست‌هایتان را با صابون بشوید ، بعد نیم کیلو پنیر به من بدهید. »

تمرین ۴ : هدف از این تمرین پرورش مهارت نگارش با استفاده از ترکیب‌های پیشنهادی می‌باشد.

صفحه پنجم :

تمرین ۱ : رجوع کنید به تمرین ۱ صفحه پنجم درس اول.
تمرین ۲ : هدف از این تمرین تقویت مهارت نگارش (نامه نگاری) می باشد.

بایسته های آموزشی برای درست نویسی (املا)

املا یا دیکته تلاشی است برای درست نوشتن. در املا، دانش آموز می آموزد که چگونه درست، خوانا و زیبا بنویسد. در شیوه های نوین آموزشی، املا تنها وسیله ای برای صحیح نوشتن نیست بلکه چند هدف دوشادوش هم دنبال می شود.

درست نویسی واژگان

خوانانویسی واژگان

رسانا نوشتن واژه ها

تلاش در زیبانویسی واژه ها

املا نوشتن، مثل هر فعالیت دیگر نیازمند دانسته ها و فعالیت هایی است که بدون آنها نمی توان املائی موفق و جذاب و دلپذیر را نوشت.

برخی از نکات مهم و اساسی در املانویسی عبارت اند از :

۱- طرح املاي خلاق، زنده و زیبا بر علاقه به املا خواهد افزود.

۲- از نکاتی که املا را شیرین و جذاب می کند، می توان استفاده کرد. مانند املا بر تخته سیاه (تابلو، وایت برد و حتی با رایانه و...)

۳- از املاي طولانی پرهیز کنیم. به ظرفیت، روحیه و توانایی فرد در موقعیت املاگویی توجه کنیم.

۴- داستان خوانی، خواندن نوشته ها و مجلات، راهی برای تقویت مهارت درست نوشتن است و در تصویربرداری ذهنی بسیار مؤثر است.

۵- پاکیزگی در نوشتن و حفظ املاهای نوشته شده برای دانش آموز لازم است. او با مرور املاها می تواند ضعف ها و نیز سیر

رشد خود را دریابد.

۶- در نوشتن املا تنها به درست نویسی دانش آموزان توجه نکنیم، شکل حرکت دست، نوشتن، فاصله با کاغذ و سایر مسائل

بهداشتی را نیز با دقت اصلاح کنیم.

۷- اگر دانش آموزی کلمات را نادرست نوشته باشد، هرگز بیرون از جمله به صورت انفرادی و مجزا، نوشتن آنها را تکلیف

نکنیم. باید در جمله کلمات را به کار گیرد.

۸- دانش آموزان را آموزش دهیم که در املانویسی کمتر از پاک کن استفاده کنند و اعتماد به نفس در نوشتن از این طریق نیز

قابل پرورش است.

۹- بهتر است دانش آموزان تشویق شوند که خود به طور مستقیم و بدون واسطه به اشتباهات املائی خویش پی ببرند. در صورت

انجام دادن چنین کاری بهترین کمک آموزشی در زمینه یاددهی و یادگیری املائی به آنها شده است.

برای اجرای این کار پیشنهاد می شود در فرصت های مناسب آموزشی از شاگردان بخواهید متن املائی نوشته شده خود را از

روی متن درس در کتاب یا متن نوشته شده روی تخته کلاس تصحیح کنند و برای ارزش بخشی به این کار و جلب دقت شاگردان در

تشخیص شکل صحیح کلمه در کتاب، بگذارید املائی خود را به دقت تصحیح کنند. این کار، به خصوص برای دانش آموزان ضعیف

و متوسط، مایه دلگرمی است و تشویقی برای تلاش بیشتر می شود.

۱۰- آموزش مهارت زبانی صحیح نویسی کلمه ها به درس یا زبان مشخصی بستگی ندارد، بلکه در تمام درس با دقت نظر آموزگار،

باید مهارت زبانی صحیح نویسی کلمه ها را به شاگردان آموزش داد.

چنانچه آموزگار در کلیه درس ها با هماهنگی خاصی طرز صحیح نویسی کلمات را به شاگردان گوشزد کند و ویژگی املائی

کلمه‌ها را آموزش دهد، می‌توان انتظار داشت که شاگردان آمادگی‌های لازم را در صحیح‌نویسی تمام کلمات خوانده شده در درس‌های گوناگون پیدا کنند.

برای یاددهی - یادگیری املائی صحیح کلمات، باید از تمام درس‌های کتاب فارسی، اعم از تثر و نظم، به دانش‌آموزان در حد متناسب املا گفت. طول زمان گفتن املا به دانش‌آموزان هر پایه، باید متناسب با توان شاگردان آن پایه باشد.

۱۱- آموزگار باید با توجه به هدف‌هایی که برای گفتن هر متن املا دارد، متن و مقدار آن را از قبل معلوم کند. توصیه می‌شود به منظور یادگیری شکل نوشتاری کلمات خوانده شده، قبل از نوشتن متن دیکته، یک بار آن متن را از اول تا پایان به آرامی بخوانید تا دانش‌آموزان به این امر عادت کنند که قبل از نوشتن، شکل نوشتاری کلمات را به یاد آورند.

۱۲- پیشنهاد می‌کنیم گاهی هنگام خواندن متن املا، از دانش‌آموزان بخواهید بگویند شکل نوشتاری چه کلماتی را نمی‌دانند تا درباره آن کلمات توضیح آموزشی لازم داده شود و از این راه، شاگردان شکل نوشتاری آن کلمات را به یاد آورند. اجرای چنین کاری باعث تثبیت بیشتر شکل نوشتاری کلمات در ذهن شاگردان می‌شود.

۱۳- متن املا باید به صورت عبارت یا جمله‌های کوتاه، به طور طبیعی و عادی گفته شود، نه به گونه کشیدن صداهای متفاوت یک کلمه و نه به صورت گفتن سریع و غیرعادی یک کلمه.

۱۴- هر کلمه یا عبارت تنها یک یا دو بار گفته شود تا شاگردان عادت کنند با گوش دادن به صدای معلم، شکل نوشتاری کلمه را به یاد بیاورند، آن را زیر لب آهسته تکرار کنند و بنویسند.

۱۵- سرعت خواندن متن املائی کلمات باید با توان نوشتاری شاگردان متناسب باشد، یعنی کلمات و عبارت‌های متن املا تندتر و یا کندتر از حد معمول خوانده نشود. زیرا بدخطی شاگردان و جا انداختن کلمه‌ها در املا نتیجه تند گفتن؛ و کندنویسی شاگردان به دلیل کند گفتن املا است.

۱۶- هنگام خواندن متن املا، حرکات آموزگار نباید به گونه‌ای باشد که باعث حواس‌پرتی شاگردان شود.

۱۷- کلمه‌ها و عبارت‌های متن باید در هنگام گفتن املا به طور صحیح و عادی تلفظ شود، زیرا اشتباه‌نویسی پاره‌ای از کلمات، به دلیل تلفظ ناصحیح آنها به وسیله گوینده متن است.

۱۸- بهتر است آموزگار قبل از غلط‌نویسی کلمه‌ای، به گونه‌ای به شاگردان پیشنهاد کند چنانچه نوشتن شکل نوشتاری کلمه‌ای را نمی‌دانند یا در مورد آن شک دارند، جای آن را خالی بگذارند تا در فرصت‌های بعدی صحیح‌نویسی آن کلمه را به آنان آموزش دهد. حتی توصیه می‌شود برای تشویق دانش‌آموزان به انجام دادن این کار، امتیازی قائل شوید.

۱۹- پیشنهاد می‌کنیم گاهی املائی کلمات به صورت گروهی نوشته شود، یعنی اعضای هر گروه ۲ تا ۳ نفره با مشورت هم، شکل صحیح کلمات گفته شده را بنویسند.

۲۰- برای نوشتن املائی کلمات، نظر شاگردان را به سه نکته زیر جلب کنید :

صحیح نوشتن کلمه‌ها از نظر نوشتاری،

سرعت متناسب برای نوشتن کلمه‌ها،

خوانا و زیبانویسی کلمه از نظر شکل نوشتاری همراه با تمیزنویسی.

۲۱- از کلماتی که با حروف (ث-ح-ذ-ص-ض-ط-ظ-ع) نوشته می‌شوند و شاگردان آنها را خوانده‌اند، املا گفته شود. بنابراین، از گفتن کلماتی که با استفاده از این حروف نوشته می‌شوند و شاگرد آنها را نخوانده و ندیده است، خودداری کنید.

۲۲- اگر املائی کلمات هم خانواده را که با این حروف نوشته می‌شوند، آموزش داده‌اید، می‌توانید در حد توان و کشش شاگردان در هر پایه از آنها در املائی کلاس استفاده کنید.

۲۳- نارسا بودن صدای آموزگار موجب می‌گردد شاگرد متوجه تلفظ صحیح کلمات نگردد و کلمات را اشتباه بنویسد.

۲۴- گاهی نبود تمرین و آموزش کافی برای یاددهی و یادگیری کلمات متن درس، باعث غلط‌نویسی کلمات می‌شود.

نیایش در یک نگاه

عنوان: نیایش

■ اهداف:

- ۱- تقویت روحیه خدانشناسی
- ۲- تقویت روحیه سپاس‌گزاری از خالق یکتا
- ۳- تقویت روحیه طلب یاری از خداوند در تمام امور
- ۴- تقویت روحیه میهن پرستی و خدمتگزاری به آن

■ نوع روش تدریس:

مشارکتی ساده (پیشنهادی) - از تکنیک گوش کردن دانش‌آموزان به نوار (کتاب گویا) یا صدای معلم در کلمه ۱، همخوانی و روان‌خوانی ساده از متن درس استفاده می‌شود.

■ متن درس:

نیایش
منبع: گروه مؤلفین

ندارد

■ فعالیت

نیایش

کتاب فارسی پایه دوم با نیایش به فرجام رسیده است. در کلام پایانی این کتاب، دانش‌آموزان هدایت شده اند که در تمام امور از خداوند یاری بجویند و شکرگزار نعمت‌های بیکران خالق هستی باشند. هم چنین روحیه خدمت‌گزاری به میهن عزیزمان ایران در کودکان تقویت شود. صفحه نیایش در حقیقت بازگشتی است به صفحه ستایش در آغاز کتاب و در نهایت تأکید بر این باور است که آغاز و انجام نیکوی هر کاری باید به نام و یاد پروردگار مهربان بیوند بیابد تا این فکر و فرهنگ در وجود ما نهادینه شود که خالق هستی در تار و بود همه پدیده‌های عالم و اعمال ما، حاضر و ناظر است.

فهرست منابع

- آرین پور، یحیی؛ از صبا تا نیما، انتشارات زوّار، چاپ پنجم، ۱۳۷۲.
- اچ داگلاس، براون، اصول یادگیری و آموزش زبان، ترجمه دکتر منصور فهیم، انتشارات رهنما، تهران، چاپ دوم، ۱۳۸۴.
- احمدی و همکاران، راهنمای معلم در ارزشیابی توصیفی، گردآوری و تألیف، وزارت آموزش و پرورش، سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی، چاپ دوم، ۱۳۸۹.
- ارجمند رشیدآباد و همکاران، کتاب معلم (راهنمای تدریس) فارسی دوم دبستان، اداره کل چاپ و توزیع کتاب‌های درسی، چاپ سوم، ۱۳۸۵.
- اکبری شلدره، فریدون، و همکاران، روش‌های نوین یاددهی – یادگیری، انتشارات فرتاب، چاپ چهارم، تهران، ۱۳۹۰.
- اکبری شلدره و همکاران، ادبیات کودکان و نوجوانان، انتشارات آیندگان، تهران، چاپ چهارم، ۱۳۸۸.
- بلوم، اس بی، ویژگی‌های آدمی و یادگیری آموزشی، ترجمه علی اکبر سیف، مرکز نشر دانشگاهی، تهران، چاپ اول، ۱۳۶۳.
- جمعی از صاحب نظران، برنامه درسی ملی جمهوری اسلامی ایران، سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی، چاپ نگاشت چهارم، ۱۳۹۰.
- جنیز برگ و سیلویا، رشد عقلانی کودک از دیدگاه پیاژه، ترجمه فریدون حقیقی و فریده شریفی، فاطمی، تهران، چاپ اول، ۱۳۷۱.
- جیمز فلا دویتتر، اچ سالوس، زبان و مهارت‌های زبان، ترجمه علی آخشینی، آستان قدس، ۱۳۶۹.
- دیویی چمبرز، قصه‌گویی و نمایش خلاق، ترجمه ثریا قزل ایاغ، نشر دانشگاهی، ۱۳۸۷.
- راهنمای برنامه درسی فارسی دوره ابتدایی، دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتب درسی، گروه زبان و ادبیات فارسی، ۱۳۹۰.
- رستگار، طاهر، ارزشیابی در خدمت آموزش، منادی تربیت، تهران، چاپ اول، ۱۳۸۲.
- زندگی، بهمن، روش تدریس زبان فارسی دبستان، انتشارات سمت، تهران، چاپ نهم، ۱۳۸۶.
- سرشار (رهگذر)، محمد رضا، الفبای قصه نویسی، نشر پیام آزادی، چاپ دوم، تهران، ۱۳۷۷.
- سعدی، بوستان، تصحیح غلامحسین یوسفی، انتشارات خوارزمی، چاپ پنجم، ۱۳۷۸.
- سعدی، گلستان، به تصحیح غلامحسین یوسفی، انتشارات خوارزمی، چاپ پنجم، ۱۳۷۸.
- سیف، علی اکبر، اندازه‌گیری، سنجش و ارزشیابی آموزشی، نشر دوران، تهران، ویرایش پنجم، ۱۳۸۷.
- سیف، علی اکبر، روان‌شناسی پرورشی، انتشارات آگاه، تهران، چاپ ششم، ۱۳۷۱.
- شعبانی، حسن؛ مهارت‌های آموزشی و پرورشی، روش‌ها و فنون تدریس، انتشارات سمت، چاپ شانزدهم، ۱۳۸۲.
- صفاریور، عبدالرحمن، آموزش مهارت‌های زبانی، انتشارات مدرسه، تهران، چاپ چهارم، ۱۳۸۱.
- صفاریور، عبدالرحمن، راهبردهای آموزش مهارت‌های زبانی فارسی، انتشارات مدرسه، چاپ سوم، ۱۳۷۸.
- محمدی، حسنعلی؛ از بهار تا شهریار، انتشارات فرتاب، چاپ پنجم، ۱۳۸۹.
- مرادی کرمانی، هوشنگ، قصه‌های مجید، انتشارات معین، تهران، چاپ اول، ۱۳۷۴.
- معین، محمد؛ فرهنگ فارسی، انتشارات امیرکبیر، چاپ هفتم، ۱۳۶۴.

- نهج البلاغه، ترجمه سید جعفر شهیدی، انتشارات انقلاب اسلامی، چاپ سوم، ۱۳۸۷.
- نجفی، ابوالحسن، مبانی زبان شناسی و کاربرد آن در آموزش، انتشارات نیلوفر، تهران، چاپ پنجم، ۱۳۷۶.
- نیساری، سلیم، آموزش هنرهای زبانی (تدریس زبان فارسی در دبستان، دفتر اول)، دانشسرای عالی، تهران، ۱۳۴۴.
- واحد دوست، مهوش؛ شیوه‌های خواندن، نگارش و ویرایش (۱ و ۲)، انتشارات جهاد دانشگاهی، ۱۳۸۰.
- هادی، روح‌اله؛ آرایه‌های ادبی، کتاب درسی سال سوم دبیرستان رشته ادبیات، اداره کل چاپ و توزیع کتاب‌های درسی،

۱۳۸۶.

- یاحقی، محمد جعفر؛ فرهنگ اساطیر، انتشارات سروش، چاپ اول، ۱۳۷۲.
- یاحقی، محمد جعفر؛ چون سبوی تشنه، انتشارات سطر، مشهد، ۱۳۷۵.
- یزدانی، زینب؛ ایرج میرزا (مشاهیر ایرانی ۱۸)، فصل شش، شورای بررسی، چاپ اول، تهران، ۱۳۸۳.
- یوسفی، غلامحسین؛ چشمه روشن، انتشارات علمی، چاپ ششم، ۱۳۷۴.

